

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 051 «Економіка»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Статистика бізнесу та державного управління»

на тему:
«Статистичні методи аналізу державного бюджету України »

Виконавець:

студент обліково-економічного
факультету

Чернєва Людмила Дмитрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Погорєлова Тетяна Валеріївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Державний бюджет України – це головний фінансовий план країни, який віддзеркалює суспільно – економічний стан у державі. Економічна нестабільність і спад виробництва негативно впливають на формування доходів та фінансування видатків бюджету. Бюджет, його дохідна частина прямо пов'язані із Державною програмою соціально-економічного розвитку України. І навпаки, виконання зазначеної програми залежить від її фінансового забезпечення. Ось чому необхідно максимально об'єктивно висвітлити основні теоретичні та практичні аспекти застосування статистичних методів для отримання надійних, своєчасних та точних результатів про стан та перспективи розвитку доходів та видатків державного бюджету України.

Мета дослідження полягає у обґрунтуванні та застосуванні статистичних методів, які використовуються для аналізу основних параметрів бюджетів усіх рівнів, зокрема формування доходів та використання видатків, та визначення їх взаємозв'язків з найважливішими показниками розвитку економіки.

Завдання дослідження:

- охарактеризувати загальний обсяг і динаміку доходів и видатків бюджету України;
- проаналізувати структури доходів, видатків бюджету;
- оцінити розмір державного (внутрішнього і зовнішнього) боргу України;
- виявити та оцінити взаємозв'язки між доходами державного бюджету та найважливішими макроекономічними показниками;
- виконати прогноз бюджетних доходів та ВВП України на найближчий час.

Об'єкт дослідження – державний бюджет України та методи його статистичного оцінювання.

Предмет дослідження – кількісні показники дохідної та видаткової частин бюджету, дефіцит та профіцит, та державний борг України.

Методи дослідження: збір інформації про доходи та видатки державного бюджету та формування бази даних (статистичне спостереження), групування й узагальнення інформації про доходи та видатки державного бюджету, аналіз структури та динаміки державного бюджету, виявлення та оцінка тенденції розвитку доходів і видатків державного, побудова та аналіз регресійних моделей бюджету та макроекономічних показників України.

Інформаційною базою виконання дипломної роботи є дані Державної служби статистики, звіти міністерства фінансів щодо виконання Зведеного, Державного та місцевих бюджетів та матеріали спеціалізованої періодичної преси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. 1. Теоретичні та методологічні основи статистичного оцінювання Державного Бюджету України; 2. Статистичний аналіз структури та інтенсивності динаміки Державного бюджету України; 3. Статистичний аналіз впливу факторів на доходи та видатки державного бюджету України за період з 2007 по 2016 рр. та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 84 сторінок. Основний зміст викладено на 68 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 18 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 3 статті :

1. Жосан Л.Д. Партнерство України з Німеччиною. [Текст] / Л.Д. Жосан, О.Г. Милашко// Статистика – інструмент соціально – економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 3, Часть 2 – Одеса, ОНЕУ. – 2017. – С. 30-36.

2. Жосан Л.Д. Статистичний аналіз промислового сектору України. [Текст] / Л.Д. Жосан, І.К. Тарасова// «Статистика – інструмент соціально – економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 2, – Одеса, ОНЕУ. – 2016. – С. 247-252

3 Чернєва Л.Д. Статистичний аналіз впливу факторів на доходи державного Бюджету України. [Текст] / Л.Д. Чернєва , Т.В. Погорєлова // «Статистика – інструмент соціально – економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 4, Часть 2 – Одеса, ОНЕУ. – 2018.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні та методологічні основи статистичного оцінювання Державного Бюджету України**» розглянуто сутність державного бюджету, структуру та головні функції державного бюджету, проблеми статистичного оцінювання державного бюджету, також методику розрахунку системи статистичних показників державного бюджету та визначено статистичні методи аналізу державного бюджету.

Державний бюджет України – це один із найважливіших елементів державних фінансів. За допомогою державного бюджету здійснюється мобілізація фінансових ресурсів і їх використання з метою забезпечення виконання функцій держави. Такі операції відображають проведення

розподілу і перерозподілу ВВП для задоволення потреб суспільства на загальнодержавному та регіональних рівнях.

Статистика вивчає доходи та видатки державного бюджету за допомогою системи показників, аналіз яких дозволяє одержати необхідні дані про структурні зміни та основні джерела формування доходів і напрямки використання одержаних коштів.

Обґрунтовано алгоритм статистичного оцінювання державного бюджету: збір інформації про доходи та видатки державного бюджету та формування бази даних (статистичне спостереження), групування й узагальнення інформації про доходи та видатки державного бюджету, аналіз структури та динаміки державного бюджету, виявлення та оцінка тенденції розвитку доходів і видатків державного, побудова та аналіз регресійних моделей бюджету та макроекономічних показників України та їх прогнозування.

У другому розділі **«Статистичний аналіз структури та інтенсивності динаміки Державного бюджету України»** проаналізовано тенденцію розвитку доходів і видатків державного бюджету, його структуру та динаміку за 2004 – 2016 рр., проведено статистичне оцінювання державного боргу та державного дефіциту.

За період 2004-2016 рр. в Україні простежується чітка тенденція до збільшення державних доходів та державних видатків. Доходи та видатки державного бюджету у 2016 порівняно з 2004 роком збільшились в середньому в 8 разів. На протязі періоду, що вивчається, спостерігається тенденція до зростання дефіциту. Так, у 2016 році спостерігається дефіцит державних коштів, оскільки так як видаткова частина перевищує дохідну на 54683 млн. грн.

Аналізуючи державний борг, виявлено його поступове зростання, і вже у 2016 році на одну працюючу людину припадає 118,6 тис. грн. державного боргу.

У третьому розділі **«Статистичний аналіз впливу факторів на доходи та видатки державного бюджету України за період з 2007-2016рр.»** здійснено кореляційно – регресійний аналіз доходів державного бюджету, виявлено пряму лінійну залежність між доходами та ВВП, тобто зі збільшенням ВВП, доходи теж збільшується, що дозволило здійснити прогноз. Якщо протягом наступного року буде зберігатися тенденція до зростання ВВП, доходи бюджету України у 2018 році будуть коливатися в межах 820,242 до 952,864 млрд. грн. За допомогою кореляційно-регресійного аналізу оцінено прямий лінійний взаємозв'язок між ВВП та видатками державного бюджету: видатки розглядалися як факторна ознака,

що впливає на ВВП країни. На підставі регресійної моделі здійснено прогноз ВВП на наступний рік. За умови збереження виявленої тенденції до зростання бюджетних витрат ВВП України складе від 20150,5 до 21697,1 млрд. грн. Завершує реалізацію запропонованого алгоритму дослідження порівняння державного бюджету України та Білорусії. Державний бюджет Білорусії суттєво відрізняється від бюджету України, в першу чергу тим, що він профіцитний і така ситуація має тенденцію до зростання.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі: за 2007–2016 роки спостерігається перевищення видатків над доходами, що й спричинило дефіцит за досліджувані роки. У 2016 році дохідна частина була меншою від видаткової на 165 млрд. грн. Найменша різниця була у 2007 році та становила 7 млрд. грн. У 2016 році дохідна частина збільшилась на 16 млрд. грн.

Державний бюджет України у 2016 році виконано з дефіцитом 55 млрд. грн., або 2,3% ВВП. Основним показником, який вплинув на збільшення дефіциту у 2016 році, є державний борг. Станом на 2016 р. він становив 1 929 759 млн. грн. У роботі був здійснений кореляційно - регресійний аналіз залежності доходів від ВВП та ВВП від видатків, який довів пряму залежність між цими факторами. Побудовані регресійні моделі адекватні і статистично значущі за всіма критеріями, що дозволило здійснити прогноз результативних факторів, тобто доходів та ВВП. Таким чином, у 2018р. із ймовірністю 0,95 фактичне значення доходів державного бюджету з величиною валового внутрішнього продукту, що дорівнює 25000 млн. грн., буде знаходитися в межах від 820,242 до 952,864 млрд. грн., а фактичне значення ВВП з величиною бюджетних видатків, що дорівнює 900 млрд. грн., буде знаходитися в межах від 20150,5 до 21697,1 млрд. грн.

Порівняльний аналіз державного бюджету України та Білорусії виявив, що в 2013-2016 рр. бюджет України переважно дефіцитний, а Білорусії, навпаки - профіцитний, причиною цього є величезний борг України, що буде довго гальмувати розвиток країни.

У заключенні відмітимо, що тільки комплексне використання статистичних методів дозволяє отримати надійну, сучасну оцінку основних тенденцій розвитку доходів та видатків державного бюджету України.

АНОТАЦІЯ

Чернєва Л.Д. «Статистичні методи аналізу державного бюджету України»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності « 051 Економіка » за магістерською програмою професійного за спрямування «Статистика бізнесу та державного управління» – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2017.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні аспекти застосування статистичних методів аналізу доходів та видатків державного бюджету України. Охарактеризовано структуру та динаміку бюджету; проаналізовано взаємозв'язки між доходами, видатками державного бюджету і найважливішими макроекономічними показниками України.

Запропоновано алгоритм статистичного оцінювання державного бюджету України.

Ключові слова: бюджет, доходи, видатки, структура, динаміка, кореляційно – регресійний аналіз, дефіцит, профіцит, борг.

ANNOTATION

Cherneva L.D. "Statistical Methods of Analysis of the State Budget of Ukraine"

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty «051 Economy » under the master's program « Statistics of the enterprise that state management ». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2017.

The paper considers the theoretical and practical aspects of the application of statistical methods for the analysis of incomes and expenditures of the state budget of Ukraine. Characterized structure and dynamics of the budget; Interrelations between revenues, expenditures of the state budget and the most important macroeconomic indicators of Ukraine are analyzed.

The algorithm of statistical estimation of the state budget of Ukraine is proposed.

Keywords: budget, income, expenses, correlation - regression analysis, deficit, surplus, debt.